

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
М.П. ДРАГОМАНОВА**

БАЙ ШАОЖУН

УДК 378.016:[784:781.68] (043.3)

**ФОРМУВАННЯ САМОКОНТРОЛЮ
ТВОРЧОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ
У ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНО-ХОРОВОГО НАВЧАННЯ**

13.00.02–теорія та методика музичного навчання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Міністерство освіти і науки України, м. Київ.

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор
КОЗИР Алла Володимирівна,
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, Інститут мистецтв, професор кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор,
ОТИЧ Олена Миколаївна,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
т.в.о. директора, завідувач відділом педагогічної естетики та етики;

кандидат педагогічних наук, доцент,
СОФРОНІЙ Зоя Василівна,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, доцент кафедри музики факультету педагогіки, психології та соціальної роботи.

Захист відбудеться “9” грудня 2014 року о 14 год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.08 у Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “7” листопада 2014 р.

Вчений секретар

Л.І. Паньків

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку вищої освіти в найбільш розвинених країнах характеризується відкритістю для обміну педагогічною інформацією, яка була б орієнтована на європейські стандарти Болонської декларації, необхідні для кожної держави в загальному контексті євроінтеграції та модернізації системи професійної освіти й наукових знань. Центральною фігурою в цій системі виступає висококваліфікований вчитель нової генерації, що володіє високим рівнем культури та ерудиції. Основою цього процесу є використання у педагогічній практиці кращих національних культурних традицій, які є головним соціально-економічним ресурсом і чинником розвитку кожного сучасного суспільства.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває ознайомлення з українським вокально-хоровим мистецтвом у системі фахової підготовки майбутніх учителів музики, яке давно відоме і дуже популярне за кордоном, має оригінальні й високохудожні традиції співочого виконавства. Незважаючи на безліч робіт з даної проблеми: українських, зарубіжних та конкретно китайських дослідників, досі залишаються нерозкритими питання методики, сутності та змісту самоконтролю музично-педагогічної діяльності.

У контексті сучасних соціально-економічних та духовних зрушень, що відбуваються у світі особливої актуальності набула проблема самоконтролю особистості, дослідження здатності людини до управління власними психічними станами, поведінкою, діяльністю тощо. До зазначених питань прикута увага науковців різних галузей, а широкий спектр наукових даних щодо природи, сутності, джерел та механізмів самоконтролю особистості знаходить практичне застосування у психології, соціології, політології, педагогіці тощо.

У сучасній науковій літературі висвітлюються інноваційні підходи до аналізу проблеми самоконтролю, зокрема: теорія педагогічного управління (В.Афанасьєв, Б.Вульф, Л.Спін, та ін.); теорія контролю та самоконтролю особистості (Л.Гримак, Ю.Лисюк, Г.Нікіфоров та ін.), в сфері музично-педагогічної освіти ідеї, пов'язані з питаннями самоконтролю, представлені в працях Е.Абдулліна, Л.Арчажникової, Н.Ветлугіної, А.Козир, О.Отіч, Г.Падалки, О.Пехоти, О.Олексюк, О.Рудницької, Г.Ципіна та ін. Однак, принципи і методи забезпечення процесу формування самоконтролю майбутніх учителів музики у мистецьких ВНЗ розроблені недостатньо.

Проблема самоконтролю, як вельми універсального феномена, що спостерігається у процесах різного характеру та рівня, є наскрізною проблемою в історії філософсько-наукового знання, яка на різних історичних етапах, у контексті різних філософських та наукових парадигм осмислювалася як організація світобудови, соціального життя та існування суспільства як складного ієрархічного утворення щодо розвитку, становлення і соціалізації особистості.

Доречно зазначити, що успішність складного, багатофункціонального творчого мистецького процесу залежить від стійкої мотивації особистості до художнього самовираження й самореалізації, що підкріплюються високим рівнем виконавської майстерності та її самоконтролем. На цей факт звертають увагу фахівці в галузі музичної педагогіки, такі як Е.Абдуллін, М. Давидов, А. Козир, А.Малінковська, Г. Падалка, З.Софроній, О.Щолокова, Чай Пенчен, Чжоу Сяоянь, Шень Сян, Юй Ісюань та ін.

У цьому контексті актуалізується роль інтерпретації, яка забезпечує цілісне розуміння музичного твору та його творче відтворення. Проблема творчої інтерпретації знайшла висвітлення у науковій літературі. Узагальнення й конкретизація існуючих поглядів у сфері мистецтвознавства (Ю. Вахраньов, Н. Корихалова, О. Котляревська, Бай Бін, Лі Дзюнь, Лу Цзя, О. Маркова, В. Москаленко, М. Чернявська, Чжао Сяошень, Шен Юєн), у музично-педагогічній науці (Є. Куришев, В.Крицький, О.Ляшенко, Пан На, М. Петренко), у дослідженнях проблем вокально-хорової підготовки (В.Антонюк, А.Болгарський, Н. Гребенюк, Л.Дмитрієв, В. Ємельянов, А.Козир, Л.Куненко, О.Менабені, Ма Ге Шунь, Сюй Дін Чжун, Цяо Лі, Ю.Юцевич, Ян Хун Нянь) показує, що інтерпретація у вокально-хоровому навчанні завжди була предметом особливої уваги педагогів-музикантів. У своєму розвитку вона знаходилась у прямій залежності від розвитку музичного мистецтва за його стильовими змінами та новими підходами до виконавсько-інтерпретаційної діяльності.

Попри значущість кола розглянутих питань проблема самоконтролю творчо-виконавської інтерпретації музичних творів у процесі вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики поки що не дістала належного наукового висвітлення. Недостатня теоретична і методична розробка даної проблеми негативно впливає на якість підготовки фахівців у галузі музичної освіти, що породжує суперечності між зростаючими вимогами до фахової підготовленості майбутніх учителів музики і усталеною практикою вокально-хорового навчання; високим попитом до творчої особистості викладача і відсутністю в системі підготовки вчителів музики відповідного методичного забезпечення; необхідністю досягнення вчителем вокально-хорової компетентності й рівнем його практичної готовності інтерпретувати музичні твори у процесі педагогічної діяльності. Об'єктивна потреба підвищення якості вокально-хорової підготовки майбутніх учителів музики, недостатня теоретична розробка зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: *«Формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання».*

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до тематичного плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування НПУ імені М.П. Драгоманова і є складовою теми «Зміст, форми і методи фахової підготовки вчителів музики». Тема

дисертації затверджена Вченою радою НПУ імені М.П. Драгоманова (протокол № 5 від 13.12.2013 року).

Мета дослідження полягає в розробці, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання.

Об'єкт дослідження: процес вокально-хорової підготовки студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів.

Предмет дослідження: методика формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання.

Відповідно до поставленої мети дослідження визначені такі **завдання**:

1. Здійснити аналіз досліджуваної проблеми у філософській, психолого-педагогічній та мистецтвознавчій теорії й практиці.

2. Визначити сутність, зміст та функції самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики.

3. Теоретично узагальнити та розробити структуру самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики.

4. Розробити критерії, показники і рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорової підготовки.

5. Обґрунтувати принципи самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики.

6. Розробити та експериментально перевірити ефективність розробленої поетапної методики формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять наукові положення: філософії сучасної вищої освіти (В. Андрущенко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, В. Лутай та ін.); положення компетентнісного підходу щодо фахової підготовки майбутнього вчителя (Н.Бібік, Е.Зеєр, А.Хуторської, В.Ягупов, Мен-Цзи, Сюнь Цзи, Ши Цзюнь-бо та ін.); наукові праці з теорії та методики музичної освіти (О.Олексюк, В.Орлов, Т.Танько, Г.Падалка, Г.Побережна, О.Рудницька, Г.Шевченко, О.Щолокова, Ван Сі, У Іфан, Чжі Цзінь Чжоу, Хуан Чженцзе, Ян Суйжун); аналізу проблеми самоконтролю особистості (В.Афанасьєв, Б.Вульф, Л.Гримак, Ю.Лисюк, Г.Нікіфоров Л.Спирін та ін.); науково-методичні розробки основ вокально-хорового навчання (В.Антонюк, А.Болгарський, Л.Дмитрієв, Т.Жигінас, А.Козир, Л.Куненко, А.Менабені, В.Морозов, О.Стахевич, Є.Проворова, Ю.Юцевич, Бай Юнь-шен, Бран Мен, Лю Лан, Ван Бін, Цзінь Нань та ін.). методологічні засади підготовки фахівців мистецького профілю і майбутніх учителів музики в тому числі (І. Зязюн, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, В.Шульгіна, О. Щолокова та ін.); психолого-педагогічні концепції підготовки вчителя музики

(Л. Арчажникова, В. Орлов, Г. Падалка, О. Ростовський, О. Рудницька, О. Щолокова та ін.); теорії та методики вокально-хорового навчання майбутнього вчителя музики (А.Болгарський, П.Ковалик, А.Козир, П.Ніколаєнко та ін.); наукові праці присвячені організації самостійної роботи студентів (О. Андрейко, А. Бондаренко, О. Єременко, З. Софроній, О. Хижна, І. Хом'юк та ін.); наукові дослідження з розвитку творчого потенціалу майбутніх фахівців (Б. Галєєв, Н. Гузій, Н. Коляденко, О. Мигунов, О. Олексюк, О. Попова, С. Сисоєва, М. Старчеус, М. Ткач, А. Томашева та ін.); роботи з виконавської інтерпретації мистецьких творів (Ю. Вахраньов, Н. Корихалова, О. Котляревська, Бай Бінь, Лі Дзюнь, Лу Цзя, О. Маркова, В.Москаленко, Пан На, М. Чернявська, Чжао Сяошень, Шен Юєн).

Для досягнення мети та вирішення поставлених завдань було використано такі **методи дослідження**:

- *теоретичні*: аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури, нормативно-правових документів, дисертаційних робіт для визначення концептуальних положень досліджуваної проблеми; вивчення навчальних планів, програм, посібників, методичної літератури з метою виявлення чинників й особливостей впливу на якість вокально-хорової підготовки майбутнього вчителя музики у процесі творчої інтерпретаційної діяльності;

- *емпіричні*: діагностичні (бесіди, опитування, анкетування, тестування); обсерваційні (педагогічне спостереження), педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний), що дозволило діагностувати рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання;

- *математично-статистичні*: кількісна та якісна обробка отриманих експериментальних результатів дослідження, відображення їх у графічному вигляді, що забезпечило фіксацію результатів вимірювання та перевірку ефективності розробленої поетапної методики формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- *розроблені*: компонентна структура, критерії та показники самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики; розроблена методична модель і поетапна методика даного феномена;
- *уточнено* поняття «самоконтроль творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики» і сутність його формування в процесі фахової підготовки студентів, що введено в науковий обіг;
- *визначено*: функції, комплекс методів і прийомів; методичні підходи та принципи цього напрямку навчальної діяльності;
- *подальшого розвитку набули*: засоби комплексної діагностики та рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики;

- *розширено* теоретико-методологічну основу вокально-хорового навчання студентів на основі національно-культурних традицій в системі інститутів мистецтв педагогічних університетів.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити: для оновлення змісту навчальних курсів з вокально-хорової підготовки студентів, уточнення планів і програм для майбутніх учителів музики, розробки методичних рекомендацій з формуванню самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів інститутів мистецтв педагогічних університетів. Виділені специфічні особливості підготовки китайських студентів до вокально-хорової діяльності, з урахуванням їх національних, ментальних і культурних особливостей, значно збагатилися досягненнями української вокально-хорової школи, що дозволяє інтегрувати результати дослідження в освітнє середовище КНР.

Результати дослідження *впроваджено* у навчальний процес Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/1385 від 26.06.2014 р.); Інституту мистецтв Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського (довідка № 1327 від 01.07.2014 р.); ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г.Сковороди (довідка № 777 від 16.09. 2014 р.).

Апробація і впровадження результатів дослідження. Основні положення, результати та висновки дослідження обговорювались на *міжнародних* конференціях: «Гуманістичні орієнтири мистецької освіти» (Київ, 2013); «ІХ мистецько-педагогічні читання пам'яті професора О.П. Рудницької» (Київ, 2013); «Мистецька освіта у вимірах сучасності» (Київ, 2014); *всеукраїнських* науково-практичних конференціях: «Формула творчості: теорія і методика мистецької освіти» (Луганськ, 2012, 2013); «Єдність навчання і наукових досліджень – головний принцип університету» (Київ: НПУ, 2013); XI Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва «Взаємодія культур і збереження розмаїття форм культурного самовираження в умовах глобалізації» (Київ, 2013); на науково-практичних конференціях викладачів Інституту мистецтв Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, 2013, 2014) та на щорічних звітних науково-практичних конференціях аспірантів і докторантів Інституту мистецтв НПУ імені М.П. Драгоманова.

Вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічною обґрунтованістю його вихідних положень, проведенням дослідно-експериментальної роботи з використанням комплексу методів, адекватних предмету, меті й завданням дослідження; якісною та кількісною обробкою даних; позитивною динамікою формування досліджуваного феномена за результатами експериментальної роботи; репрезентативністю вибірки й обробки результатів дослідження з використанням методів статистики.

Публікації. Основні теоретичні положення і висновки дисертації відображено в 7 одноосібних публікаціях, 6 з яких надруковано в провідних фахових виданнях України з педагогіки, 1 – у міжнародному науковому виданні.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається: зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (223 найменування, з них 27 – іноземними мовами). Загальний обсяг дисертації становить: 230 сторінок, з них 189 - основного тексту. Робота містить 8 таблиць, 4 рисунки, що разом з додатками становить 24 сторінки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обгрунтовано актуальність теми дослідження, визначено науково-понятійний апарат, охарактеризовано методи педагогічного пошуку, розкрито наукову новизну, практичну значущість дослідження, висвітлено напрями впровадження і апробації одержаних результатів експериментальної роботи.

У **першому розділі** *«Теоретичні основи самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики в умовах вокально-хорового навчання»* подано огляд наукових джерел з означеної проблеми, визначено теоретико-методологічні основи самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів.

У розділі підкреслено, що в умовах реформування вищої освіти, упровадження багаторівневої підготовки професійних кадрів особливої актуальності набуває проблема формування найважливіших якостей майбутніх фахівців – професійної самостійності та *самоконтролю* як основи їх становлення. Адже самоконтроль людини, її регуляційний потенціал та механізми управління собою – це проблеми активності, волі, саморегуляції, свободи вибору особистості (В.Афанасьєв, Б Вульф, Л.Гримак, Ю.Лисюк, Г.Нікіфоров Л.Спирін та ін.). Саме тому проблема самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики є важливою складовою його професіоналізму в мистецькій діяльності, його педагогічної та професійної майстерності, що стають дедалі більш значущими у теорії та практиці підготовки фахівців у вищому навчальному закладі мистецького профілю.

Доцільно зазначити, що у широкому розумінні зміст поняття «самоконтроль» розкриває семантика, вказуючи на наявність у структурі терміну двох смислових складових, а саме: контроль – перевірка, спостереження для встановлення відповідності чого-небудь певним вимогам, та складової «само», додавання якої у лінгвістиці має цілком усталене значення, зміст якого полягає у визначенні спрямованості дії на того, хто її здійснює. Методологічна основа вивчення феномена самоконтролю є вкрай

важливою у процесі музично-педагогічної діяльності, адже сутністю педагогічної діяльності творчого рівня є те, що вона завжди пов'язана з особистісним зростанням на основі самоконтролю та самооцінювання.

Спроби філософської думки пояснити сутність, визначити мету та механізм самоконтролю особистості сягають часів *античності* та пов'язані з виникненням ідеї «демоса», осмисленням ролі окремої особистості в удосконаленні норми, моралі та традицій. Так, самоконтроль особистості, за концепцією Сократа, пов'язаний з діяльністю її розуму, зі здатністю задавати питання та віднаходити на них відповіді, що робить з неї людину високоморальну. Проблема самоконтролю людини як здатності до керування власною активністю, згідно поглядів Аристотеля, детермінована наявністю певної сили, що ініціює довільні дії у процесі їх здійснення. Отже, здатність особистості до самоконтролю пов'язана в концепції Аристотеля з розумовою діяльністю та пізнанням, що дозволяє управляти бажаннями через отримані знання.

У цьому контексті розглядається роль інтерпретації, яка забезпечує цілісне розуміння музичного твору та його творче відтворення (Ю.Вахраньов, Н. Корихалова, О. Котляревська, В.Крицький, Є. Куришев, О.Ляшенко, О. Маркова, В.Москаленко, М. Петренко, М. Чернявська, Бай Бінь, Лі Дзюнь, Лу Цзя, Пан На, Чжао Сяошень, Шен Юєн та ін.). Встановлено, що ефективність фахової підготовки майбутніх учителів музики прямо пропорційно залежить від теоретичного вивчення та практичного засвоєння художньо-педагогічної інтерпретації музичних творів. При чому, умовами реалізації цього процесу є: варіативність організаційних форм, методів та прийомів навчання; домінантність певних цілей, завдань, методів та форм роботи спрямованих на художньо-музичну інтерпретацію творів; діалогічність як фактор художньо-педагогічного спілкування (Т.Ляшенко).

Функціями запропонованої педагогічної моделі самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів визначено: *гуманістичну, інтерактивну, вольову, гедоністичну й функцію осягнення музичних творів*. Метою осягнення музичного твору в структурі музично-виконавського інтерпретаційного процесу є розуміння його художньо-змістовної сутності. Функція осягнення забезпечує проникнення виконавця в художню сутність музичного твору та створення ідеального уявлення у його свідомості.

Найбільш ефективним узагальненим прийомом осягнення художньо-змістовної сутності музичних творів виступає художньо-смісловий аналіз. Особливість художньо-сміслового аналізу полягає в тому, що він витікає із закономірностей безпосереднього сприймання, співпадає з його внутрішніми процесами та механізмами; зорієнтований на художнє осягнення, а при відповідній методиці може бути сформований як спосіб художньо-інтерпретаційної діяльності. Це дає підстави розглядати художньо-смісловий аналіз як основний метод осягнення художньо-змістовної сутності музичних творів.

Проведення психолого-педагогічного та мистецтвознавчого аналізу дозволило обґрунтувати науково-теоретичні основи формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання, що розкривають своєрідність, специфіку та сутність цього феномену в різноманітних аспектах. Це дозволило визначити теоретичну та методологічну базу дослідження, охарактеризувати основні поняття категоріально-понятійного апарату в контексті *особистісно-орієнтованого, компетентнісного та креативно-діяльнісного підходів*, висвітлених провідними науковцями як української, європейської, так й китайської мистецької освіти.

Здійснене науково-теоретичне узагальнення поняття самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики дозволило провести його наукове уточнення. Означений феномен доцільно розглядати в якості *інтегрованої інтелектуально-творчої здатності, яка спрямовує вчителя музики на усвідомлене керування процесом вокально-хорового виконання щодо самостійного, оригінального і фахового відтворення художнього образу музичного твору*.

Визначення структурних особливостей даного феномена дозволило конкретизувати специфіку творчої інтерпретаційної діяльності, яка, на нашу думку, полягає у *єдності двох форм щодо творчого збагачення тексту вокально-хорового твору і його художнього відтворення*. Для цього необхідно використовувати різноманіття інтонаційних можливостей у процесі інтерпретаційного опрацювання музичного тексту. Доречно також вказати на інтелектуальний аспект означеного феномена, що дозволяє окреслити значення мисленнєвих операцій аналізу, синтезу, порівняння різних варіантів інтерпретації вокально-хорових творів.

У другому розділі дисертації «Методичне обґрунтування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорової підготовки» визначено компонентну структуру означеного феномена, принципи й методику вокально-хорової роботи.

На основі системно-структурного аналізу нами було досліджено структуру самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики в якості комплексу трьох компонентів – регулятивно-потребового, результативно-оцінювального та творчо-самостійного.

Регулятивно-потребовий компонент забезпечує стабільний інтерес студентів до вокально-хорової інтерпретаційної діяльності. Цей компонент дозволяє усвідомити необхідність та значущість професії вчителя музики, створити позитивні мотивації до оволодіння нею; потребу в реалізації себе як керівника вокально-хорового колективу. Музично-професійний аспект фахової підготовки студентів інститутів мистецтв та музично-педагогічних факультетів педагогічних університетів характеризує їх готовність до виявлення вокально-хорових здібностей, відбиває сформованість професійного самовираження у технічному (диригентський жест, вокальне інтонування), педагогічному (самоконтроль, саморегуляція, техніка мови,

артистизм) та творчому (інтерпретація, переклад-імпровізація) напрямках діяльності майбутнього вчителя музики, що виступають регуляторами активного розвитку їх спеціальних музичних здібностей.

Результативно-оцінювальний компонент дозволяє розкрити співвідношення добутих в процесі вокально-хорового навчання результатів поставленим цілям та завданням, визначити успішність зазначеного процесу, виявити недоліки в інтерпретаційній роботі. Ядром результативно-оцінювального компоненту формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього фахівця є створення теоретико-методичних основ для розвитку в майбутнього вчителя музики готовності займатися вокально-хоровою діяльністю. Вихідною ланкою результативно-оцінювального компоненту є процес знаходження нових знань про якості та властивості роботи з учнями, усвідомлення ціннісної значущості вокально-хорової діяльності, розуміння, осмислення її поліфункціональних особливостей. Педагогічно-фаховий аспект цієї підготовки дозволяє виявити позитивні ознаки педагогічного спілкування, узгоджує взаємозв'язок елементів творчої взаємодії між учителем та учнями, аргументує необхідність їх використання для забезпечення позитивних співвідношень у професійно-педагогічній діяльності майбутнього фахівця. Змістовою засадою педагогічного спілкування стає засвоєння техніки саморегуляції, самоконтролю, техніки мови, артистизм, тощо.

Творчо-самостійний компонент передбачає готовність майбутнього вчителя музики до інтерпретаційної діяльності в процесі вокально-хорового навчання, що дозволяє виявити творчий потенціал студента (демонстрація перед учнями музичних творів та концертна діяльність, завдяки якій він проявляє професійну майстерність). Творчо-самостійний компонент формування самоконтролю інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики забезпечує готовність до розвитку творчих умінь осмислення навчально-методичного музичного матеріалу, стимулювання пізнавального та інтелектуального в індивідуальному переплетінні форм та реалізації творчих розробок. У процесі підготовки майбутніх учителів музики до естетично адекватного сприйняття та передачі творів мистецтва, продуктів художньо-творчої діяльності, природних реалій, «картин» природи – формується здатність до сприйняття, зумовленого і природною інтуїцією, й генетичною пам'яттю, і потребою у красі, духовній новизні вражень, потребою у естетичній радості, спів-радості, співпереживанні. Цей процес, як результат специфічної естетичної творчості, підкріплюється необхідними знаннями про твори мистецтва. У результаті цієї роботи у майбутнього вчителя музики народжується й суб'єктно закріплюється потреба у власному духовно-творчому і соціокультурному самоспогляданні, в різних формах життєдіяльності, активно самоактуалізується спрямованість на виконання практичної діяльності.

Згідно означених структурних компонентів розроблено критерії та показники сформованості самоконтролю студентів Інститутів мистецтв у процесі інтерпретаційної діяльності.

Критерієм регулятивно-потребового компоненту нами визначено *міру особистісної вмотивованості студента, спрямованої на активізацію творчої інтерпретаційної діяльності* (показники: вияв інтересу до опанування інтерпретаційними вміннями у процесі вокально-хорової підготовки; наявність художньо-естетичних потреб до оволодіння вокально-хоровим мистецтвом).

Критерієм результативно-оцінювального компоненту визначено *ступінь оцінного ставлення майбутнього вчителя музики до виконання вокально-хорових творів* (показники: уміння аналізувати результати власної інтерпретаційної діяльності; вияв вокально-хорової ерудованості).

Критерієм творчо-самостійного компоненту виступає *міра емоційної насиченості інтерпретаційного процесу, спрямованого на створення студентом яскравого художньо-музичного образу* (показники: вияв готовності до самостійної розробки інтерпретаційного плану виконання вокально-хорового твору; вміння здійснювати саморегуляцію творчої інтерпретаційної діяльності).

Вокально-хорове навчання майбутніх учителів музики забезпечує комплекс музично-педагогічних принципів, а саме: *принцип досягнення цілісності змісту та форми у виконавській інтерпретації музичних творів; принцип опори на національні традиції вокально-культурологічної герменевтики; принцип персоналізації; принцип створення комфортних умов навчання; принцип спонукання до активно-художнього й емоційно-творчого самовираження.*

Художньо-виконавська діяльність студентів музично-педагогічних факультетів та інститутів мистецтв педагогічних університетів обумовлюється принципом *досягнення цілісності змісту та форми у виконавській інтерпретації музичних творів*, котра базується на єдності засобів музичної виразності та структурних особливостей утілення ідейно-емоційної передачі змісту твору. Обґрунтування цього принципу спирається на теоретичне положення Б.Асаф'єва, який розглядав музичну форму як процес. Цей принцип передбачає цілісне бачення змісту та форми музичного твору, єдність композиторського та інтерпретаційного аспектів музичного виконавства.

Принцип *опори на національні традиції вокально-культурологічної герменевтики* забезпечує тлумачення великої кількості латинських, італійських, німецьких текстів вокально-хорових творів та музичних термінів-понять, що дозволяє розкрити їх художньо-обраний зміст, накопичувати професійні знання, які необхідні в творчо-інтерпретаційній діяльності.

Принцип *персоналізації* означає врахування власної емоційно-оцінної реакції студентів, смакових переваг у сфері музичного мистецтва, що

дозволяє активно включати у навчальний процес особистісний досвід майбутніх учителів музики. Цей принцип охоплює всі різновиди навчальної музично-педагогічної діяльності студентів. Принцип персоналізації дозволяє створити необхідні умови підтримки творчих ініціатив майбутніх учителів музики.

Принцип *створення комфортних умов музичного навчання* передбачає гуманно-особистісний підхід до розвитку цілісної сукупності якостей особистості, що забезпечує розвиток прихованих здібностей та можливостей студентів. Цей принцип дозволяє розвивати самостійність майбутніх учителів музики, вивільнювати їх творчу енергію.

Принцип *спонукання до активно-художнього й емоційно-творчого самовираження* дозволяє акцентувати значення активно-емоційного інтерпретування вокально-хорових творів та їх самостійного оцінювання. Доведено, що розвиток емоційно-почуттєвої сфери є основою успішності мистецької діяльності, адже весь навчально-виховний процес, міжособистісні стосунки вчителя та учнів повинні бути емоційно забарвленими. В емоціях, що є специфічною формою взаємодії людини з явищами довколишнього світу, завжди присутня оцінка, яка дає можливість контролювати та корегувати музичну діяльність (О.Рудницька). Переживання оцінювального ставлення до того чи іншого явища є формою вираження певної потреби, що дозволяє успішно виконувати творчу інтерпретацію вокально-хорового твору.

Теоретичні та методичні основи дослідження дозволили розробити методичну модель самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів, яка вклала: мету, завдання, структурні компоненти, функції, принципи, методи, що підпорядковувалися перебігу педагогічної роботи за етапами: інформаційно-адаптаційним, художньо-поглибленим, аналітико-творчим.

У третьому розділі *«Дослідно-експериментальна робота з формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання»* визначено рівні сформованості означеного феномена, проведено констатувальний, формувальний, контрольний експерименти, представлено статистичну обробку отриманих даних.

З метою виявлення вихідного стану та рівнів самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики нами було проведено психолого-педагогічне діагностування досліджуваного феномена за розробленими критеріями та показниками (констатувальний експеримент). Діагностична перевірка вихідних даних самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання мала виключне значення у нашому дослідженні, оскільки саме з'ясування початкового рівня досліджуваного явища дало змогу визначити окремі недоліки та окреслити схему подальшої педагогічної роботи даного напрямку підготовки студентів музично-педагогічних факультетів та

інститутів мистецтв педагогічних університетів. Здійснення констатувального експерименту надало змогу продіагностувати рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності, які на теперішній час існують у студентів інститутів мистецтв, а також надати високому, середньому і низькому рівням якісні характеристики.

Так, *високий рівень* характеризується самостійністю вибору студентами педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом у період проведення педагогічної практики та особистісного ставлення до вибору власної стратегії співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Міра сформованості саморегуляції та потреби у самореалізації в процесі вокально-хорової діяльності у студентів, яких ми віднесли до цього рівня, визначається високою творчою активністю та яскравим проявом вольових якостей у вокально-хоровому навчанні, вмінням створювати креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Майбутні вчителі музики даного рівня в активному творчому процесі виступають в ролі виконавця-інтерпретатора, завданням якого є створення яскравого художнього образу музичного твору. Такий рівень виявлено у 12% досліджуваних.

Середній рівень виявили майбутні вчителі музики, що недостатньо самостійно можуть зробити вибір педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом у період проведення педагогічної практики. Таким студентам необхідне вдумливе керівництво з боку викладачів для прийняття важливих рішень, особливо у виборі власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Студентам, яких ми віднесли до середнього рівня притаманна творча активність, але їм часто складно проявляти вольові якості у вокально-хоровому навчанні, вміння створювати креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Студенти, які належать до середнього рівня розвитку самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності виявляють різноманітні творчі прояви, але вони недостатньо вправно виступають у ролі виконавця-інтерпретатора. Такий рівень зафіксовано у 42% респондентів.

Низький рівень показали студенти, що у достатній мірі, не можуть зробити вибір педагогічно-доцільних творчих методів керівництва шкільним творчим колективом. Таким студентам необхідне сугестивне керівництво з боку викладачів для прийняття важливих рішень, особливо у виборі власної стратегії особистісного співацького розвитку в процесі вивчення вокально-хорових дисциплін. Студенти, яких ми віднесли до низького рівня мало активні, їм складно проявляти вольові якості у вокально-хоровому навчанні, вони лише з допомогою викладача створюють креативне середовище з учнями у процесі проведення педагогічної практики. Студенти, які належать до низького рівня розвитку самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майже не проявляють творчі здібності, недостатньо вправно виступають в ролі виконавця-інтерпретатора. Такі студенти потребують

особливої педагогічної уваги і допомоги у самоорганізації в процесі вокально-хорової діяльності. До низького рівня віднесено 46% опитаних.

Формувальний експеримент представляє авторську поетапну методику формування самоконтролю майбутнього вчителя музики у процесі інтерпретаційної діяльності (інформаційно-адаптаційний, художньо-поглиблений та аналітико-креативний етапи). Заслуговує на увагу комплекс методів, застосований в ході формувального експерименту. До цього комплексу входять пояснювально-ілюстративні методи, метод інтерсуб'єктної взаємодії, мультимедійні методи та засоби, методи моделювання вокально-хорової комунікації, метод художнього збагачення тексту тощо. У формувальному експерименті взяли участь 54 студенти інститутів мистецтв 1-V курсів, охоплюючи обсяг навчально-виховного процесу щодо рівнів “бакалавр” - “магістр”. Експериментальна група (ЕГ) включала 28 студентів, контрольна (КГ) – 26 студентів.

На *інформаційно-адаптаційному* етапі відбувалось формування регулятивно-потребового компоненту. На цьому етапі було здійснено педагогічне стимулювання комплексу мотиваційних утворень: виникнення потребового спонукання, його пролонгації на основі розвитку інтересу до набуття умінь самоконтролю у процесі інтерпретаційної діяльності, створення відповідної психологічної установки. Метою інформаційно-адаптаційного етапу є створення вектору особистісної спрямованості студентів інститутів мистецтв на набуття умінь саморегуляції у процесі отримання особистісного досвіду художньо-творчої інтерпретації на основі спеціально розроблених форм, методів, засобів і прийомів в якості інструментарію комплексного педагогічного впливу.

Інструментарієм на *інформаційно-адаптаційному етапі* стало комплексне залучення різних груп методів мистецького навчання, а саме: вербальних методів (бесіда, пояснення, поточний коментар, вербалізація музичних творів), демонстраційно-образних методів (демонстрація музичних творів, художня ілюстрація), комплексних тренінгів умінь мистецької саморегуляції, самостійного опрацювання науково-методичної літератури, структурування отриманої інформації тощо. Але основою педагогічного інструментарію на цьому етапі стали форми, методи, засоби і прийоми мотивації мистецького навчання.

На другому – *художньо-поглиблювальному етапі* формувального експерименту – було здійснено формування результативно-оцінного компоненту самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики у процесі вокально-хорового навчання. Логіка формування феномену самоконтролю студентів обумовлює важливе значення результативно-оцінного компоненту і, відповідно, художньо-поглиблювального етапу для забезпечення позитивної динаміки усього процесу. Зміст художньо-поглиблювального етапу включав розвиток здатності майбутніх учителів музики до оцінювання результатів власних інтерпретаційних намірів щодо повноцінного розкриття творчого задуму

композитора, створення художнього образу шляхом визначення успіхів і недоліків інтерпретаційної діяльності. Також на другому етапі відбувався цілеспрямований розвиток умінь виконавської надійності як важливий чинник самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності.

В якості інструментарію формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності було використано наступні групи методів: методи мистецького вправлення (вокально-хорові вправи і вокалізи для розвитку різних вокально-технічних навичок, ескізне опрацювання вокально-хорових творів, тощо); метод порівняння концепцій “Я-виконавець” і “Я-композитор”; методи відпрацювання виконавської надійності; метод оцінювання різних інтерпретацій та ін. Цей етап сприяє формуванню умінь самоконтролю на базі рефлексивно-оцінного пізнання результатів власної інтерпретаційної діяльності.

Третій етап – *аналітико-креативний* – присвячено формуванню творчо-самостійного компоненту. Зміст цього етапу передбачає: розвиток інтерпретаційних умінь на основі відпрацювання мисленневих операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення тощо, щодо вокальних та вокально-хорових творів запланованих для опрацювання у процесі вокально-хорового навчання; створення плану самостійної інтерпретаційної роботи; педагогічне стимулювання студентів до самостійного практичного застосування вмінь самоконтролю та самоаналізу власної інтерпретаційної діяльності.

В якості інструментарію формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності на третьому етапі було використано наступні групи методів: оцінно-аналітичні тренінги умінь самоконтролю інтерпретаційної діяльності, що містили комплекс теоретичних, евристичних, демонстративно-образних методів; інтерактивні методи мистецького навчання (“Студент в ролі викладача”, “Конкурс молодих виконавців-вокалістів” тощо).

Для визначення статистичної вірогідності емпіричних даних КГ і ЕГ проводилось статистичне обчислювання за допомогою багатофункціонального критерію Фішера Φ^* за формулою: $\Phi^* = (\varphi_1 - \varphi_2)$

$$\sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}} \quad \text{де } \varphi_1 - \text{кут, що відповідає більший \% долі відсотку; } \varphi_2 - \text{кут,}$$

що відповідає менший \% долі відсотку; n_1 – кількість спостережень у вибірках 1 і 1а; n_2 – кількість спостережень у вибірках 2 та загальноприйнятого у психології критичного значення: $\Phi^*_{кр.} =$ від 1,64 ($p \leq 0,05$) до 2,31 ($p \geq 0,01$), яке дозволяло визначити різницю між обстежуваними групами студентів (КГ і ЕГ), коли результати $\Phi^*_{емп.} >$ або $= \Phi^*_{кр.}$ (Таблиця 1, Рис.1).

Результати аналізу динаміки рівнів сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання КГ і ЕГ за середніми показниками всіх трьох компонентів внаслідок впровадження експериментальної методики, згідно критерію

Фішера (φ^*), дали змогу з'ясувати, що найбільші позитивні зміни відбулися у студентів низького рівня КГ (38,4%) і ЕГ (10,7%) з різницею $>27,7\%$ студентів ($\varphi^* > 1,5$); на другому місці позитивні зміни відбулися у студентів КГ (11,6%) високого рівня після проведення експериментальної методики у ЕГ (63,1%) з різницею $<13,1\%$ студентів ($\varphi^* < 2,7$) і на третьому місці студенти середнього рівня КГ (11,6%) на відміну від студентів ЕГ (26,2%) з різницею ($<14,6\%$) ($\varphi^* < 1,4$).

Таблиця 1

Розподілу респондентів за середніми показниками всіх компонентів і рівнів сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання

Рів- Ні	НИЗЬКИЙ					СЕРЕДНІЙ					ВИСОКИЙ				
	КГ		ЕГ		Різни ця	КГ		ЕГ		Різни ця	КГ		ЕГ		Різни ця
	А	%	А	%		А	%	А	%		А	%	А	%	
І-й	10	38,5	3	10,7	> 27,8	12	46,2	17	60,7	< 14,5	4	15,4	8	28,6	< 13,2
ІІ-й	9	34,6	3	10,7	> 23,9	14	53,8	18	64,3	< 14,2	3	11,5	7	25	< 13,5
ІІІ-й	11	42,3	3	10,7	> 31,6	13	50	18	64,3	< 14,3	2	7,8	7	25	< 15,6
Сер. знач- ня	10	38,4	3	10,7	> 27,7	13	50	18	63,1	< 13,1	3	11,6	7	26,2	< 14,6
Критерій Фішера φ^*	1,5					2,7					1,4				

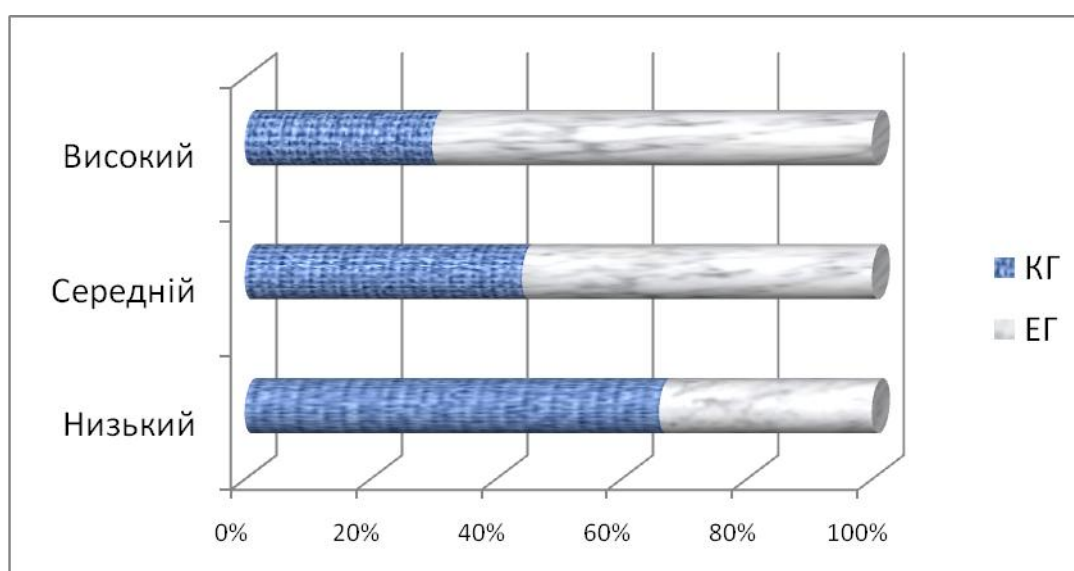

Рис. 1. Динаміка зростання рівнів сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів у процесі вокально-хорового навчання

Таким чином можна зазначити, що з ймовірністю близькою до 1 (100%) можна стверджувати, що для студентів, які мали низький рівень сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання суттєво зменшилась, а доля студентів з високим рівнем суттєво зросла. Отримані результати свідчать про ефективність запропонованої методики формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання та правомірність їх використання у системі вищої мистецької освіти.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення та нового вирішення проблеми формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання, що дозволило дійти таких висновків.

1. Проведений аналіз засвідчив, що самоконтроль творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики доцільно розглядати в якості інтегрованої інтелектуально-творчої здатності, яка спрямовує вчителя музики на усвідомлене керування процесом вокально-хорового виконання щодо самостійного, оригінального і фахового відтворення художнього образу музичного твору. Це дозволило визначити теоретичну та методологічну базу дослідження, охарактеризувати основні поняття категоріально-понятійного апарату в контексті особистісно-орієнтованого, компетентнісного та діяльнісно-креативного підходів, висвітлених провідними науковцями як української, європейської, а також китайської мистецької освіти.

2. Визначення сутності та змісту самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики дозволило конкретизувати специфіку творчої інтерпретаційної діяльності, яка, на нашу думку, полягає у *єдності двох форм щодо творчого збагачення тексту вокально-хорового твору і його художнього відтворення*. Для цього необхідно використовувати різноманіття інтонаційних можливостей у процесі інтерпретаційного опрацювання музичного тексту. Доречно також вказати на інтелектуальний аспект означеного феномена, що дозволяє окреслити значення мисленневих операцій аналізу, синтезу, порівняння різних варіантів інтерпретації вокально-хорових творів. Функціями запропонованої педагогічної моделі самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів визначено: *гуманістичну, інтерактивну, вольову, гедоністичну й функцію осягнення музичних творів*. Функція осягнення полягає в проникненні виконавця в художню сутність музичного твору та створенні ідеального уявлення у свідомості виконавця.

3. На основі системно-структурного аналізу нами було досліджено структуру самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього

вчителя музики в якості комплексу трьох компонентів – регулятивно-потребового, результативно-оцінювального та творчо-самостійного. *Регулятивно-потребовий* компонент забезпечує стабільний інтерес студентів до вокально-хорової інтерпретаційної діяльності. *Результативно-оцінювальний* дозволяє розкрити співвідношення добутих у процесі вокально-хорового навчання результатів поставленим цілям та завданням, визначити успішність зазначеного процесу, виявити недоліки в інтерпретаційній роботі. *Творчо-самостійний* компонент передбачає готовність майбутнього вчителя музики до інтерпретаційної діяльності в процесі вокально-хорового навчання, що дозволяє виявити творчий потенціал студента.

4. Розроблені критерії самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики, а саме: критерієм регулятивно-потребового компоненту визначено *міру особистісної вмотивованості студента, спрямованої на активізацію творчої інтерпретаційної діяльності*; критерієм результативно-оцінювального компоненту визначено *ступінь оцінного ставлення майбутнього вчителя музики до виконання вокально-хорових творів*; критерієм творчо-самостійного компоненту виступає *міра емоційної насиченості інтерпретаційного процесу, спрямованого на створення студентом яскравого художньо-музичного образу* та їх показники. Визначено рівні сформованості самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності студентів, а саме: високий, середній та низький.

5. Вокально-хорове навчання майбутніх учителів музики забезпечує комплекс музично-педагогічних принципів, а саме: *принцип досягнення цілісності змісту та форми у виконавській інтерпретації музичних творів; принцип опори на національні традиції вокально-культурологічної герменевтики; принцип персоналізації; принцип створення комфортних умов навчання; принцип спонукання до активно-художнього й емоційно-творчого самовираження.*

6. Поетапна методика формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики здійснювалась у перебігу інформаційно-адаптаційного, художньо-поглибленого та аналітично-творчого етапів педагогічної роботи. На *інформаційно-адаптаційному* етапі здійснюється педагогічне стимулювання комплексу мотиваційних утворень: виникнення потребового спонукання, його пролонгації на основі розвитку інтересу до набуття умінь самоконтролю у процесі інтерпретаційної діяльності, створення відповідної психологічної установки. Зміст *художньо-поглиблювального* етапу включав розвиток здатності майбутніх учителів музики до оцінювання результатів власних інтерпретаційних намірів щодо повноцінного розкриття творчого задуму композитора, створення художнього образу шляхом визначення успіхів і недоліків інтерпретаційної діяльності. Третій етап – *аналітико-креативний* – передбачає: розвиток інтерпретаційних умінь на основі відпрацювання

мисленневих операцій аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення щодо вокальних та вокально-хорових творів, запланованих для опрацювання у процесі вокально-хорового навчання; створення плану самостійної інтерпретаційної діяльності; педагогічне стимулювання студентів до самостійного практичного застосування умінь самоконтролю та самоаналізу власної інтерпретаційної діяльності. Отримані статистичні результати свідчать про ефективність запропонованої методики формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики в процесі вокально-хорового навчання та правомірність їх використання у системі вищої мистецької освіти.

Проведене дослідження не вичерпує всіх питань, що стосуються проблеми формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики. Потребує спеціальних досліджень порівняльна характеристика інтерпретаційної діяльності студентів Китаю та України, а також специфіка означеної проблеми, що пов'язана з інтерпретацією музичних творів різних стилів та жанрів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бай Шаожун. Из истории развития вокального искусства /Бай Шаожун //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - № 20 (231). – Луганськ: ЛНУ, 2011. – Частина III. – С. 203-207.

2. Бай Шаожун. Проблема развития детских певческих голосов /Бай Шаожун //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - № 9 (268). – Луганськ: ЛНУ, 2012. – Частина II. – С. 37-41.

3. Бай Шаожун. Подготовка будущего учителя музыкального искусства к вокальной работе с подростками. /Бай Шаожун //Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки. - № 18 (277). – Луганськ: ЛНУ, 2013. – Частина II. – С. 64-72.

4. Бай Шаожун. Структура самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики /Бай Шаожун //Наукові записки: зб. наук. праць. Серія: педагогічні та історичні науки. – Вип. 118. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С. 19-24.

5. Бай Шаожун. Специфіка формування самоконтролю у майбутніх учителів музики в процесі інтерпретаційної роботи /Бай Шаожун //Науковий вісник Миколаївського держ. ун-ту імені В.О.Сухомлинського: зб. наук. праць. – Серія «Педагогічні науки». - Вип. 1.44 (102). - Миколаїв: МНУ, 2014. – С. 112-117.

6. Бай Шаожун. Діагностичні методики оцінювання самоконтролю студентів у процесі творчої інтерпретаційної діяльності /Бай Шаожун //Наукові записки: зб. наук. праць. Серія: педагогічні та історичні науки. – Вип. 119. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С. 21-25.

7. Бай Шаожун. Использование творческих механизмов интерпретации музыкальных произведений студентами институтов искусств /Бай Шаожун //Всероссийский журнал научных публикаций. - № 3 (23). – М.: ООО «Миррея», 2014. – С. 25-27.

АНОТАЦІЇ

Бай Шаожун. Формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова. - Київ, 2014.

Дисертаційне дослідження присвячене актуальній проблемі формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики у процесі вокально-хорового навчання. У ній уточнено поняття «самоконтроль творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики» і сутність його формування в процесі фахової підготовки студентів і введено в науковий обіг.

У дисертації визначено, що самоконтроль особистості базується на інтроспекції, тобто процесі самостереження, що складається з вивчення власних почуттів, думок самою особистістю. Специфіка творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики полягає в тому, що в музичній інтерпретації ми звертаємося до двох форм, а саме: художнього збагачення тексту вокально-хорового твору і художнього його відтворення. Методика формування самоконтролю творчої інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музики складалася з трьох етапів. Перший – інформаційно-адаптаційний етап полягає у розвитку інтересу студентів до вокально-хорового виконавства й установки на самовдосконалення у процесі творчої інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музики. Другий етап – художньо-поглиблений – спрямований на розвиток творчої виразної інтерпретації вокально-хорових творів. Третій – аналітико-креативний спрямований на розвиток у студентів здатності до яскравого втілення вокально-хорових образів, прояву артистизму у виступах.

Ключові слова: майбутній вчитель музики, самоконтроль, творча інтерпретаційна діяльність, інтроспекція, художнє відтворення, вокально-хорове навчання.

Бай Шаожун. Формирование самоконтроля творческой интерпретационной деятельности будущего учителя музыки в процессе вокально-хорового обучения. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.02 - теория и методика музыкального обучения.

- Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова. - Киев, 2014.

Диссертационное исследование посвящено актуальной проблеме формирования самоконтроля творческой интерпретационной деятельности будущего учителя музыки в процессе вокально-хорового обучения. В ней уточнено понятие «самоконтроль творческой интерпретационной деятельности будущего учителя музыки» и сущность его формирования в процессе профессиональной подготовки студентов, что и введено в научный оборот.

В диссертации определено, что самоконтроль личности базируется на интроспекции, т.е. процессе самонаблюдения, что состоит из изучения собственных чувств, мыслей самой личностью. Специфика творческой интерпретационной деятельности будущего учителя музыки заключается в том, что в музыкальной интерпретации мы обращаемся к двум формам, а именно: художественного обогащения текста вокально-хорового произведения и художественного воспроизведения. Методика формирования самоконтроля творческой интерпретационной деятельности будущего учителя музыки состояла из трех этапов.

Первый – информационно-адаптационный этап заключается в развитии интереса студентов к вокально-хорового исполнительства и установки на самосовершенствование в процессе творческой интерпретационной деятельности. Второй этап – художественно-углубленный - направлен на развитие творческой выразительной интерпретации вокально-хоровых произведений. Третий – аналитико-креативный направлен на развитие у студентов способности к яркого воплощения вокально-хоровых образов, проявления артистизма в выступлениях.

Ключевые слова: будущий учитель музыки, самоконтроль, творческая интерпретационная деятельность, интроспекция, художественное воспроизведение, вокально-хоровое обучение.

Bai Shaozhun. Formation of creative self-interpretive activity of the future music teachers in the process of vocal and choral training. - Manuscript.

Dissertation for the degree of candidate of pedagogical sciences, specialty 13.00.02 - theory and methodology of musical training. - National Pedagogical Dragomanov University. - Kyiv, 2014.

The thesis is devoted to the actual problem of formation of creative self-interpretive activity of the future music teachers in the process of vocal and choral training. It clarified the concept of "self-creative interpretive activities of the future teacher of music" and the nature of its formation in the process of training students, and introduced in the scientific revolution.

The dissertation is determined that self-identity is based on introspection, ie process of introspection, which consists of the study of their own feelings and thoughts of the individual. Specificity of creative interpretive activities of the future teacher of music is that musical interpretation we refer to two forms,

namely: artistic text enrichment vocal and choral works of art and play. Methods of forming self-creative interpretive activities of the future teacher of music consisted of three stages.

The first – the information-adaptation phase is to develop students' interest in vocal and choral performance and installation of self-cultivation in the process of creative interpretive activities. The second stage – Art and depth – is aimed at developing creative expressive interpretation of vocal and choral works. Third – the analytical and creative aims to develop in students the ability to vivid incarnation vocal and choral images display of artistry in the speeches.

Keywords: future music teachers, self-control, creative interpretive activities, introspection, art reproduction, vocal and choral training.